

06.08.2025

Nurmijärven kunta, asemakaavoitus, ympäristö-
toimiala
Mari Hanski
PL 37
01901 NURMIJÄRVI

Keski-Uudenmaan alueellisen vastuumuseon lausunto Toivojentie (1–158), vireilletulo ja luonnosvaihe, Rajamäki, Nurmijärvi

HEL 2025-009213 T 10 03 01

Nurmijärven kunnan ympäristötoimiala on pyytänyt Keski-Uudenmaan alueellisen vastuumuseon lausuntoa asemakaavan muutoksen vireilletulosta sekä luonnoksesta. Asemakaavamuutosalue (noin 2,4 ha) sijaitsee Nurmijärven Rajamäessä, tehdasyhdyskunnan alueella Toivojentien ja Villentien varrella. Museo tarkastelee hanketta perustehtävänsä mukaisesti kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta.

Suunnittelualueen rajaus ulottuu pohjoisessa ja koillisessa Villentiehen, idässä ja kaakossa Patruunantiehen, etelässä ja lounaassa Toivojentiehen sekä luoteessa Tykkimäentiehen. 13.5.2025 päivätyn kaavaselostuksen luonnoksen mukaan asemakaavamuutoksessa on tarkoituksenaan muuttaa suojeltujen rakennusten käyttötarkoitus asumiseen. Tavoitteena on, että alueen ominaispiirteet, omaleimaisuus ja arkkitehtuuri säilyvät. Muutoksen yhteydessä tarkastellaan nykyisiä kiinteistörajajoja ja päivitetään tonttien kokoa nykyajan asumistarpeisiin ja alueen omaleimaisuuteen sopivaksi. Muutosalueen kaakkoisosassa, puistoalueella ja korttelissa 1077, tarkastellaan myös mahdollisuutta rakentaa alueelle useampia pientaloja nykyisen kaavan salliman kahden sijaan. Suunnittelussa pyritään säilyttämään alueen avoin, puistomainen ilme ja ikään tynyt puusto. Kaavaratkaisulla alueen käyttötarkoitukset muuttuisivat julkisten lähipalvelurakennusten korttelialueesta (YL) asuinkerrostalojen korttelialueeksi (AK) ja erillispientalojen korttelialueiksi (AO), joilla ympäristö säilytetään (/s). Erillispientalojen korttelialue (AO-14) laajenisi ja kaavamerkintä muutettaisiin (AP). Lisäksi puistoalue (VP), jolla ympäristö säilytetään (/s), laajenisi ja supistuisi osittain. Asemakaavamuutos on tullut vireille kunnan aloitteesta ja se tehdään Nurmijärven kunnan omana työnä. Asemakaavamuutos mahdollistaa kunnan päätösten mukaisesti omien ydintoimintojensa kannalta tarpeettomien kiinteistöjen myynnin.

06.08.2025

Uusimaa-kaava 2050-kokonaisuudessa suunnittelualue on keskusta-toimintojen alueella sekä taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeellä. Suunnittelualueella ei ole voimassa oikeusvaikutteista yleiskaavaa. Alueella on voimassa kolme asemakaavaa: 1–103 Tykkitorni (9.6.2005), 1–124 Tykkitorni (16.4.2007) ja 1–137 Toivojentie (5.8.2010). Voimassa olevien asemakaavojen mukaan muutosalue on puisto- ja katualuetta sekä julkisten lähipalvelurakennusten ja erillispientalojen korttelialuetta. Rakennukset ovat voimassa olevassa asemakaavassa suojeltu sr-1-merkinnällä Suojeltava rakennus ja puistoon sijoittuva varastorakennus on suojeltu merkinnällä SÄ Säilytettävä rakennus. Suunnittelualue ympäristöineen kuuluu myös valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön (RKY 2009) Rajamäen tehdasyhdyskunta, kirkko ja rautatieasema. Kaava-alueen lähiympäristössä sijaitsee RKY-alueeseen kuuluvia sr-1 merkinnällä suojeltuja arvokkaita rakennuksia, kuten Rajamäen kirkko, Alkon (nykyinen Anora) vanha tehdasalue rakennuksineen ja vanhat talvisodanaikaiset tykkitornit.

Suunnittelualue on toteutunut osittain voimassa olevien asemakaavojen mukaisesti. Kaava-alue on puistomaista ja sitä hallitsevat iäkkäät puut. Alueen rakennukset tunnetaan Naistentalona, Osastopäälliköiden asuntona 1, 2 ja 3 sekä Insinööriasuntona. Ne edustavat Rajamäen tehdasyhdyskunnan työväen ja virkailijoiden asumista 1900-luvulla. Naistentalo (Toivojentie 3) on rakennusperintöselvityksen mukaan rakennettu vuonna 1947 ja sen on suunnitellut arkkitehti Einari Teräsvirta työskennellessään Erkki Huttusen toimistossa. Funktionalistinen rakennus on kaksikerroksinen ja harjakattoinen ja sen julkisivut ovat pääasiassa vaaleaksi rapattua tiiltä. Osastopäälliköiden asunnot (Toivojentie 1, 4 ja 6) on rakennettu vuonna 1957 ja ne on suunnitellut arkkitehti Einari Teräsvirta. Osastopäälliköiden asunnot ovat yksikerroksisia, kellarillisia ja pulpettikattoisia. Rakennusten julkisivuissa on päämateriaalina vaalea tiili ja tummaksi maalattu lautaverhous. Rakennuksissa on betoniset sokkelit. Yhteen tasoon sijoittuva Insinööriasunto (Villentie 2) on valmistunut 1960-luvun alussa. Insinööriasunnon julkisivut ovat vaaleaa Mineriiitlevyä sekä ruskeaksi maalattua lautaverhousta. Rakennuksessa on kellari koko asunnon alla, rankarakenteinen runko sekä betonisokkeli. Rakennuksen katemuoto on vaihtunut pulpettikatteesta harjakatoksi jo suunnitteluvaiheessa. Rakennus kuuluu kolmen rakennuksen sarjaan, jotka valmistuivat vuosina 1960–1962. Modernit rakennukset on suunnitellut arkkitehti Einari Teräsvirta. Kaksi rakennuksista (Olantie 1 ja Olantie 3) sijoittuvat kaava-alueen ulkopuolelle.

Suunnittelualueen rakennukset ovat yhden asunnon tai perheen rakennuksia. Kaavaselostuksen mukaan suunnittelualueen suojelluista rakennuksista osa on vajaakäytöllä tai tyhjillään ja osassa on aktiivista toimintaa. Villentie 2 toimii ”Kylätalona”. Siellä toimivat yhdessä Raja-

06.08.2025

mäen kyläyhdistys sekä Suomen Punaisen Ristin Rajamäen osasto. Toivojentie 3:n ”Naistentalon” tunnetussa rakennuksessa on toistaiseksi Rajamäen koulun toimintaa. Aiemmin päiväkotikäytössä olleiden rakennuksien läheisyydessä on huonokuntoisia leikkialueita ja -pihoja. Rakennusten tontit ovat pääosin aitaamattomia, lukuun ottamatta aidattuja leikkialueita ja sisäpihoja. Yksityisyyttä julkisen puiston ja yksityispihojen välillä on luotu kasvillisuuden ja istutusten avulla. Alkuperäisissä puutarha- ja pihasuunnitelmissa ei ole ollut aidattuja pihoja. Niissä monipuoliset istutusryhmät ovat rajanneet tilaa julkisemmän ja yksityisemmän pihatilan välille.

Keski-Uudenmaan alueellisen vastuumuseon kanta

Suunnittelualue on pääosin rakennettua julkisten lähipalveluiden korttelialuetta ja puistoa, jossa sijaitsee viisi sr-1-merkinnällä suojeltua rakennusta. Suunnittelualue sijoittuu myös kokonaisuudessaan valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön (RKY 2009) Rajamäen tehdasyhdyskunta, kirkko ja rautatieasema alueelle. Suunnittelualue ja sen ympäristö ovat rakentuneet melko väljästi ja talot sijoittuvat puistoisella alueella hajanaisesti. Alueen lähiympäristö on pientalovaltaista ja vehreää. Etelässä, kävelyetäisyydellä, ovat Rajamäen palvelut ja keskusta. Pohjoisessa on Tykkitorinmäen metsäinen virkistysalue.

Kaavaratkaisussa sr-1-kaavamerkinnällä suojellut rakennukset muutetaan käyttötarkoitukseltaan asumiseen. Kaavaselostuksen mukaan alueen ominaispiirteet, omaleimaisuus ja arkkitehtuuri säilyvät. Keski-Uudenmaan alueellinen vastuumuseo pitää tärkeänä, että voimassa olevissa asemakaavoissa sr-1-merkinnällä suojeltujen rakennusten rakennussuojeluun liittyvät määräykset eivät heikkene muutoksen myötä. Kaavaselostuksen mukaan sr-1-merkinnällä suojeltuihin rakennuksiin ei kohdistu merkittäviä vaikutuksia, vaikka käyttötarkoituksen muutos mahdollistaa rakennusten käytön asumiseen. Rakennusten korjaamisesta ja pihojen rakentamisesta on annettu määräykset ja ohjeet, jotka eivät ohjaa merkittäviin muutoksiin rakennusten ulkonäössä tai piholla. Asemakaavamääräyksissä myös todetaan, että kaava-alue on osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä (RKY), jolla rakennusten ja ympäristön kulttuurihistorialliset arvot ja ominaispiirteet tulee säilyttää. Asemakaavan lisäksi alueen maankäyttöä ohjaavat rakentamistapaohjeet, sisätilojen kunnostusperiaatteet ja puistometsän hoitosuunnitelma.

Asemakaavaselostuksessa kaupunkikuvaa ja rakennuskantaa käsittelevässä luvussa kuvaillaan insinööriasuntojen olevan pulpettikattoisia. Nurmijärven rakennusperintöselvityksen mukaan rakennusten varhaisimmissa piirustuksissa kattomuotona oli pulpettikatto, mutta se vaihtui

06.08.2025

harjakatoksi jo suunnitteluvaiheessa. Museo esittää, että kaavaselostukseen päivitetään ajanmukaiset tiedot.

Muutosalueen kaakkoisosassa, puistoalueella ja korttelissa 1077, tarkastellaan mahdollisuutta rakentaa alueelle neljä pientaloa nykyisen kaavan salliman kahden sijaan. Kaavaselostuksessa suunnittelussa pyritään säilyttämään alueen avoin, puistomainen ilme ja ikääntynyt puusto. Kaavamääräysten mukaan kerroskorkeudeltaan kaksi- tai puolitoistakerroksisten rakennusten tulee olla harjakattoisia, puurunkoisia ja lautaverhottuja sekä sopia arkkitehtuuriltaan alueen olemassa olevaan rakennuskantaan. Rakennusten harjasuunta on määritelty kaavamääräyksiin. Kaavaselostuksen mukaan uudisrakennusten tulee sopia ulkomuodoltaan ja kooltaan herkkään puistomaisemaan ja alueen olemassa olevaan rakennuskantaan RKY-alueella, mutta olla kuitenkin omaleimaisia ja edustaa omaa aikakauttaan. Keski-Uudenmaan alueellinen vastuumuseo haluaa nostaa esiin, että uudisrakennusten suunnittelun tulee olla korkeatasoista, jotta se täyttää kaavaselostuksessa esitetyt vaatimukset. Rakennusten suunnittelussa tulisi myös huomioida neljästä uudisrakennuksesta alueelle muodostuva nykyarkkitehtuuria edustava kokonaisuus.

Asemakaavamuutoksella ei ole merkittäviä vaikutuksia alueen maisemaan. Kaavaselostuksen mukaan kaavaluonnoksessa ja suunnittelussa on huomioitu ympäristöarvot ja luonto ja viheralueiden ja puiden osuus alueella kasvaa nykytilanteeseen nähden. Museo pitää tärkeänä, että puistoon sijoittuvat ulkoilureitit tulee kaavaselostuksen mukaan sovitaa kasvillisuuteen ja maastonmuotoihin polkumaisina ja kivituhkapäällysteisinä.

Asemakaavan muutosalueelta ei tunneta muinaismuistolain (295/1963) tarkoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita arkeologisia kohteita. Asemakaavan muutosalueesta vain pieni osa on säilynyt täysin rakentamattomana eli alueella ei ole mainittavaa arkeologista potentiaalia. Museo ei edellytä hankkeessa arkeologisia lisäselvityksiä.

Lisätiedot

Katariina Ruuska-Jauhijärvi, tutkija, puhelin: 09 310 36473
katariina.ruuska-jauhijarvi(a)hel.fi

Kulttuuriympäristöpäällikkö

Helsingin kaupunki
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Kulttuuripalvelukokonaisuus
Kaupunginmuseo
Kulttuuriperintöyksikkö
Kulttuuriympäristöpäällikkö

Lausunto

5 (5)

06.08.2025

Sari Saresto
kulttuuriympäristöpäällikkö

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.